StratejiCo.

Asgari Ücret Düzenlemesi ve Düşündürdükleri

Yazar: Yazar: Levent Koç

HERKESİN KAYBETTİĞİ BİR OYUNDAN KAZANAN ÇIKAR MI?

Asgari ücret bir günde [%30] artt■ ancak bundan kimse memnun olmad■. ■irketler maliyetleri azaltma, çal■■anlar art■■ oran■nda ücretlerine zam alma, sendikalar iki ate■ aras■nda ayakta kalma derdine dü■tü. Yeni durumda herkes ■apkas■n■ önüne koyup dü■ünmeli. [Bu noktaya nas■l geldik? Nas■l ç■kaca■■z?]

Biz herkesin ba■■n■ a■r■tan asgari ücret art■■■ ile ilgili geli■meleri buzda■■n■n görünen yüzü olarak görüyoruz. Ücret art■■■, üretim modelimizi de■i■tirmedi■imiz takdirde yüzle■ece■imiz problemlerin fitilini ate■ledi. Türkiye art■k ucuz ve nitelikli i■gücü cenneti de■il. Eskiyen bu varsay■ma göre ■ekillenen üretim modelimiz de art■k çal■■m■yor. Köklü bir dönü■üme ihtiyaç var ve bugünlerde ya■ananlar bu dönü■üm ihtiyac■n■n yaratt■■■ öncü sanc■lar. H■zla ve uzun dönemli etkilerini dü■ünerek at■lacak ad■mlarla yang■n söndürülmeli ve bir an evvel bu de■i■im dönemine uygun yakla■■mlar üzerinde herkes dü■ünmeye ba■lamal■.

Bu Noktaya Nasıl Gelindi?

2015 seçimlerine damga vuran vaat, asgari ücretin daha önceki senelere göre büyük ölçüde artaca■■ oldu. Ba■ta özel sektör olmak üzere seçim vaatlerine al■■k■n özel sektör oyuncular■, olas■ sonuçlara odaklan■p çözüm üretmek yerine, vaatlerin hayata geçemeyece■ine ili■kin varsay■mlar■na s■■■n■p beklemeyi tercih ettiler. [Ocak 2016'ya] yakla■■l■rken [**asgari ücretin 1.300 TL'ye yükseltilece■i fikrine**] herkes al■■maya ba■lad■. Tam da bu anda i■veren örgütleri asgari ücret art■■■ndan kaynaklanan maliyet art■■■n■ devlet ile payla■mak üzere haz■r■■ks■z ve tela■l■ bir çabaya giri■tiler. Ayn■ anda baz■ sendikalar memnuniyetlerini dile getirmekten çekinmezken, çal■■anlar yeni asgari ücret art■■■ ile hayaller kurmaya giri■tiler.

Asgari ücret netle■ti■inde tablo de■i■ti. ■irketler, bekledikleri oranda devlet deste■i alamad■. Çal■■anlar önceki y■llarda asgari ücrete ek olarak ödenen asgari geçim indiriminin [(AG■) 1.300 TL içerisine dahil edilmesinden dolay■ hayal k■r■kl■■■na u■rad■.] (bkz. Tablo 1) ■■çi sendikalar■ mevcut Toplu ■■ Sözle■melerinde bu tür bir art■■■ öngörmedikleri için i■çi beklentileri, T■S gerçekleri ve i■verenin artan maliyet bask■s■ aras■nda s■k■■t■ kald■.

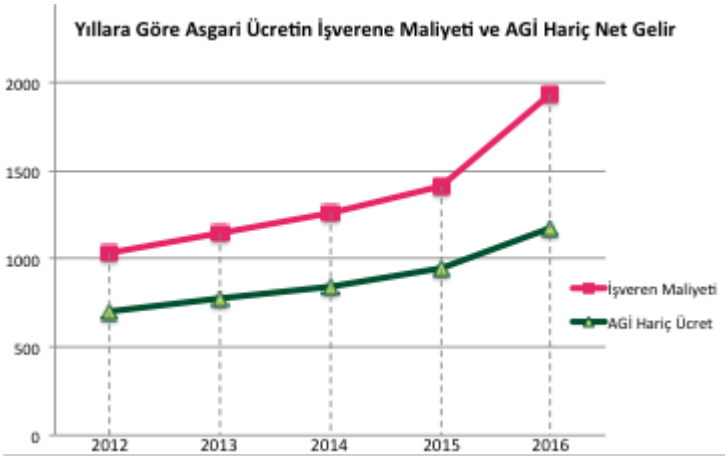

Sürecin Doğurduğu Sorunlar:

Birkaç gün içerisinde çal■■anlar yeni asgari ücretleriyle hesaplanan maa■lar■n■ alacaklar ancak bu herkes için mutlu bir gün olmayacak. Önümüzde çok temel sorunlar bizi bekliyor. K■sa bir toparlama yapmak gerekirse, ■ubat ay■nda [i■veren, sendika ve çal■■anlar] a■a■■daki soru i■aretlerinin neden olaca■■ sonuçlarla yüzle■ecek;

- ■■verenler: ■■verenler, asgari ücretteki %30 art■■■ bütçelerine nas■l yedirecekler? Tüm bu tablo içerisinde karl■l■k hedeflerini nas■l koruyacaklar?
- Yat■r■mc■lar: Artan i■çi maliyetleriyle Türkiye'ye yat■r■m yapmaya devam edecek mi? Yat■r■mlar■n■ çekecekler mi?
- Çal■■anlar aras■ndaki adalet: Nitelikli ve tecrübeli i■çilerle niteliksiz i■gücünün asgari ücrette e■itlenmesinin i■çi memnuniyetine etkisi ne olacak? ■■veren, elinde tutmak istedi■i nitelikli i■gücünü kaybedecek mi?
- Sendikal ■li■kiler: Sendikalar, i■çi talepleri ve i■verenin maliyet bask■s■ aras■nda nerede duracak?
- Kay■t D■■■ Ekonomi: Maliyet art■■lar■, kural ve prosedürlere uymak durumunda olan i■letmelerin merdiven alt■ üreticilerle rekabet gücünü nas■l etkileyecek?

Bundan Sonra Ne Olacak?

Gözlemlerimize göre, [i■verenlerin ço■u asgari ücretin alt■nda kalan ücretleri, kademelendirmeyi gözetmeden 1.300 TL'de e■itleyecek.] Asgari ücret üzerindeki maa■lar■ ise ya de■i■tirmeyecek ya da toplu i■ sözle■mesi (T■S) hükümleri oran■nda yükseltecek. Yasal ■artlar■ sa■layan ancak üzerine ek bir art■■ getirilmedi■i durumda bile i■çilik maliyetlerinde %11-20 oran■nda bir art■■ getirecek. Bu geni■ aral■■■n temel nedeni, asgari ücretli çal■■an say■s■ndan kaynaklanmakta. ■malat sanayiinde emek yo■unlu■una ba■l■ olarak i■gücü maliyeti, bütçenin ortalama %30'unu olu■turuyor. Bu da ■irketlerin bütçelerinin sadece i■çi maliyetleri nedeniyle %4-6'l■k bir art■■ ya■ayacaklar■ anlam■na geliyor. Bu art■■■ açıklamak, karl■l■k hedeflerini yakalamak, mevcut yakla■■mlarla çok zor görünüyor.

■■verenler maliyet art■■lar■yla bo■u■urken i■çiler bu art■■tan ötürü ne minnettarlar ne mutlu. **[Örne■in 2015 y■l■nda 1.250 TL kazanan nitelikli ve tecrübeli bir i■çi, o dönemde asgari ücretli, i■te deneyimi ve nitelikleri daha az bir i■çiden 250 TL daha fazla kazan■yordu.]** Bu ücret fark■, maddi de■erinin yan■ s■ra manevi tatmin de sa■l■yordu. Richard Layard, **"mutluluk, mutlak gelirden ziyade göreceli gelirle daha ilintili"** tespitini esas al■rsak 1.300 TL'den az kazanan i■çilerin ücret farkl■l■klar■n■n ortadan kalkmas■ ile en az■ndan mutsuz olacaklar■n■ öngörebiliriz. Bir mü■terimizde 2015 y■l■nda 1.350 TL'den fazla kazanan tecrübeli bir operatörle (Ahmet Abi) konu■tu■umda beklentilerini çok daha net anlad■m. Ahmet Abi, daha önce asgari ücretli çal■■anlardan 300 TL fazla al■rken yeni durumda aradaki fark■n 50 TL'ye inmesini içine sindiremedi■ini söyledi. Temel itiraz■ ücretin kendisinden ziyade de■erinin göz ard■ edildi■ini dü■ünmesiydi. Asgari ücret art■■lar■n■n bir di■er önemli etkisi de beyaz-yaka çal■■anlarla ilgili. Örne■in geçen hafta bir ■K uzman■, "mavi-yakan■n sendikas■ var haklar■ korunuyor, bize enflasyon oran■nda zam yap■l■yor, i■çi olsam daha çok kazan■r■m" dedi. Bu görü■ün sadece tek ki■iyle s■n■rl■ olmad■■■n■ sahadaki gözlemlerimiz sonucunda aç■kça söyleyebiliriz.

Halihaz■rda maliyet art■■lar■ nedeniyle karl■l■klar■ azalan ve bunu verimlilik art■■■ ile telafi etmek isteyen i■letmeleri, mutsuz ve haks■zl■■a u■rad■■■n■ dü■ünen bir i■gücü bekliyor. **Sendikalar■n arada kalmas■ ile i■verene destekleri de minimum düzeyde olacak.** Beklenen verimlilik art■■■n■n sa■lanamamas■, i■vereni mutsuz ederken, karl■l■k dü■ü■ü nedeniyle çal■■anlar■n memnun olacaklar■ bir ücret sisteminin hayata geçmesi iyice zorla■acak. Tüm bu tablo bize [verimlilik dü■mesinin, huzursuzlu■un ve i■çi eylemlerinin ortaya ç■kaca■■n■ gösteriyor.]

Herkesin hakl■ oldu■u ancak herkesin birlikte kaybedece■i bir sürece ilerliyoruz. Sonu belli bu senaryonun d■■■na ç■kabilmek için yeni bir dü■ünce sistemine, yeni yakla■■mlara ve sonunda yap■sal reformlara ihtiyaç var.

Çözüm Nerede?

Asgari ücret art■■■ esas■nda buzda■■n■n görünen yüzü. Geçen seneden beri ya■anan, artarak devam edecek huzursuzluklar■n nedeni daha derinlerde. [Türkiye üretim modelini er ya da geç de■i■tirmek zorunda.] Mevcut üretim modeli ve anlay■■■ ile bugünkü ve gelecekte kar■■la■■lacak sorunlar■ kal■c■ ■ekilde çözmek mümkün de■il. Kal■c■ ve sürdürülebilir çözümlerimizi bir yaz■ dizisi ile payla■aca■■z. Ancak herkes elbette önce evindeki yang■n■ söndürmek isteyecek. K■sa vadeli çözümlere odaklanacak. Neticede kimsenin yeni bir i■çi hareketinin yol açaca■■ üretim yava■lamas■na, durmas■na hatta mevcut durumda üretim verimlili■ini sadece koruyabilmeye bile tahammülü yok.

Sanayi kurulu■lar■n■n bu mevcut süreci en az zararla atlat■p yap■sal dönü■üme kafa yorabilmeleri için h■zl■ ad■mlar atmalar■, çal■■anlar■n■ ve sendikalar■ masan■n kar■■s■ndaki payda■lar olarak de■il, ayn■ gemide yol alan i■ ortaklar■ olarak konumland■rmas■ gerekiyor.

Kısa vadeli çözümler:

Mevcut ücretler aras■ndaki farklar■ koruman■n maliyeti (minimum düzeyde), olas■ bir i■ yava■latma/durdurma ve/veya nitelikli i■çilerin i■ten ayr■lmalar■n■n yarataca■■ sirkülasyon maliyetinden daha az olacakt■r. Buna ek olarak, var olan, “devlet asgari ücreti artt■rd■, sendika T■S ile art■■ yapacak, i■veren hiçbir ■ey yapmad■” alg■s■n■ de■i■tirmek mümkün olacak.

■■letmeler, çal■■anlar■n aidiyetini artt■rarak, tüm payda■lar■n i■letmenin i■ hedeflerinin etraf■nda engage (sahiplenme, kat■l■m, destekleme) olmas■n■ sa■layacak bir **[Ba■l■l■k ve Kat■l■m (Engagement)]** program■na ba■lamas■ gerekiyor. Çal■■anlara ra■men verimlili■i artt■rmak özellikle hassas dönemlerde istenmeyen sonuçlara davetiye ç■karacakt■r.

■yile■tirme Programlar■na odaklanarak maliyetleri azaltmak gerekli ancak bu giri■imin yöntemini do■ru kurgulamak ■art. [De■i■im Projelerinin %70’inin ba■ar■s■z■■kla sonuçland■■■] art■k küresel bir tespit. Ba■ar■s■z■■■■n alt■nda payda■lar■n, çal■■anlar■n yani asl■nda de■i■mesi istenen ki■ilerin de■i■im projelerinde sadece uygulay■c■ olarak konumland■r■lmas■ yat■yor. Bunun için De■i■im Yönetimi yakla■■mlar■n■n bir an evvel süreçlere adapte edilmesi gerekli.

Sendikalarla ili■kiler yeniden kurgulanmal■. Sendikalarla ücret üzerinden çat■■mak yerine ■irketi sürdürülebilir k■lman■n hem i■çiye hem de sendikaya da katk■ sa■layaca■■ konusunda i■birli■i sa■lanmal■. **Mevcut durumdan en zararla ç■k■lmas■n■n yolunu bulmak hem i■vereni hem sendikalar■ rahatlatacakt■r.**

Sonsöz

Uzun y■llara dayanan al■■kanl■klar■ ve kal■pla■m■■ i■ modellerini bir günde de■i■tirmek mümkün de■il. Ancak kritik olan; [her geçen gün daha fazla ihtiyaç duyulan de■i■ime sanayi kurulu■lar■n■n haz■rlanmas■.] Stratejiyi do■ru tespit edip yang■n■ söndürürken at■lacak ad■mlar■ bile bu stratejiye uygun atmaya bugünden ba■lamak gerekiyor. Art■k daha ucuz oldu■u için yat■r■m çeken bir ülke olamayaca■■z. O zaman yüksek kaliteye, yüksek verimlili■e ve yüksek katma de■erli üretime odaklanmam■z gerekli. Bu stratejiye uygun üretim araçlar■n■, süreçlerini geli■tirmek kadar uygun i■gücü modelini de ■imdiden kurmaya ba■lamay■ öneriyoruz. Önümüzde tüm sektörü bekleyen bir de■i■im/dönü■üm dönemi var.

> Bugünlerde herkesin ba■■n■ a■r■tan asgari ücret art■■■ ile ilgili geli■meleri de bu dönü■ümün öncü sanc■lar■ olarak de■erlendiriyoruz. H■zla ve uzun dönemli etkilerini dü■ünerek at■lacak ad■mlarla yang■n söndürülmeli ve bir an evvel bu de■i■im dönemine uygun yakla■■mlar üzerinde herkes dü■ünmeye ba■lamal■.

Lütfen daha fazla ki■inin makaleden faydalanabilmesi için sosyal a■lar■n■zda payla■■n■z.

Soru ve Yorumlar

Makale hakk■ndaki soru ve görü■lerinizi duymaktan memnuniyet duyaca■■z. *info@stratejico.com* adresinden bize ula■abilirsiniz.

Hakk■m■zda

[StratejiCo.] 1987’den beri Avrasya bölgesinde uluslararas■ firmalara ve kamu kurumlar■na dan■■manl■k sa■layan ba■■ms■z bir kurumsal ili■kiler ve kamu ile ileti■im dan■■manl■■■ ■irketidir.

Yasal Uyar■

Bu rapor StratejiCo. taraf■ndan, kamuya aç■k kaynaklardan toplanan bilgilere dayanarak haz■rlanm■■t■r. Bu raporda ortaya konan görü■ ve öneriler StratejiCo.’nun resmi görü■ünü yans■tmamaktad■r. Bu içeri■in amac■ okuyucular■m■za kendi i■leriyle ilgili farkl■ bak■■ aç■lar■ sunmakt■r. StratejiCo. burada sa■lanan bilgilere dayanarak al■nan kararlardan sorumlu tutulamaz.

Copyright © 2016 Bütün haklar■ sakl■d■r.